

Σχέδιο «διάσωσης» για Ελλάδα - Ιρλανδία

Ορατό θεωρεί η Ε.Ε. το ενδεχόμενο να μην μπορεί να βρει η χώρα μας δανειστές για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους

Του ΒΑΣΙΛΗ ΖΗΡΑ

Την ώρα που το υπουργείο Οικονομίας πανηγυρίζει για το επίτευγμα ότι δανειστική 42 δισ. ευρώ στο 4μηνιο και θα δανειστεί επιπλέον 8 δισ. ευρώ «έτσι, για να υπάρχουν» (παράγνωρίζοντας εκουσίως το υψηλότατο κόστος), στις Βρυξέλλες και σε άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες εννιέται ο προβληματισμός για την πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών της

Το υψηλό έλλειμμα και η αύξηση του δημόσιου χρέους, σε συνδυασμό με τις πολιτικές εξελίξεις, είναι πιθανό να προκαλέσει νέο γύρο υποβαθμίσεων.

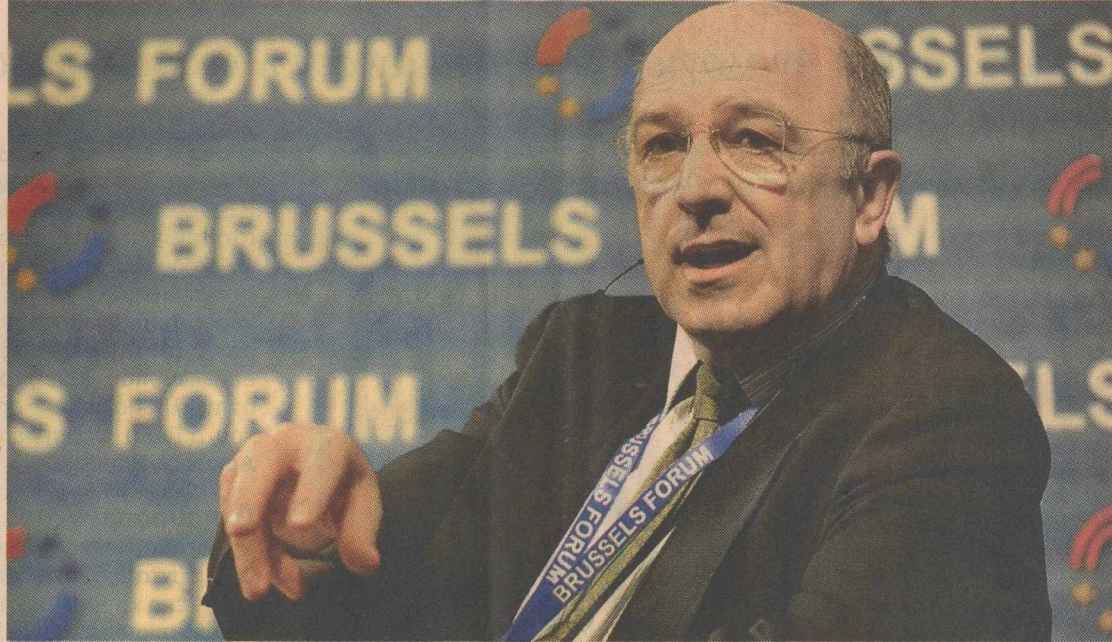
Η ελληνική οικονομία, την οποία ακολουθούν να εκλαμβάνουν -μαζί με την πάλη ποτέ θαυματούχτη Ιρλανδία- ως το μαλακό υπογάστριο της Ευρωζώνης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με κάποιες ισχυρές χώρες της Ζώνης του Ευρώ (με επικεφαλής τη Γερμανία) έχουν εκπονήσει ένα σχέδιο για το ενδεχόμενο που κάποιο κράτος - μέλος θα βρεθεί στη δυσάρεστη θέση να μην μπορεί να βρει δανειστές για να εξυπηρετήσει το δημόσιο χρέος του ή ακόμη κι αν βρει, το κόστος δανεισμού να είναι απαγορευτικά υψηλό. Ως πιθανότερα πεδία εφαρμογής αυτού του σχεδίου διάσωσης εξακολουθούν να θεωρούνται η Ιρλανδία και η χώρα μας.

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο αρμόδιος επίτροπος για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις κ. Χοακίν Αλμοούνια έχει πει σε συνεργάτες και συνομιλητές ότι το πιθανό σενάριο να βρεθεί η Ελλάδα σε κατάσταση αδυναμίας εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους της μπορεί να εξελιχθεί σε μια εφιαλτική πραγματικότητα εάν:

1. Η κυβέρνηση δεν μπορέσει να εκπέμψει διά της οικονομικής πολιτικής της ένα σαφές, δεσμευτικό και αξιόπιστο μήνυμα προς τις αγορές ότι λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για τον περιορισμό του ελλείμματος και τη θεραπεία των διαρθρωτικών δημοσιονομικών και μακροοικονομικών ανισορροπιών της ελληνικής οικονομίας. Και ο προβληματισμός του Ισπανού επιτρόπου είναι εάν η κυβέρνηση θα κατορθώσει μέσα σε αυτό το πολιτικό σκηνικό που διαμορφώνουν η οριακή κοινοβουλευτική πλειοψηφία, οι υποθέσεις των σκανδάλων και η όξυνση των κοινωνικών προβλημάτων εξαιτίας της κρίσης, να αποφασίσει και να εφαρμόσει επώδυνα μέτρα. Δεν είναι τυχαίο ότι η έλλειψη αποφασιστικότητας στην προώθηση μεταρρυθμίσεων και η πολιτική αβεβαιότητα ελήφθησαν υπόψη και υπογραμμίστηκαν από τους διεθνείς οίκους Standard & Poor's, Fitch και Moody's, κατά τις αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της οικονομίας από τον Ιανουάριο και μετά. Ο προβληματισμός των Βρυξελλών επιτείνεται από το γεγονός ότι όλα τα στοιχεία και οι εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που θα ανακοινωθούν τη Δευτέρα, θα δείχνουν ότι η Ελλάδα θα έχει φέτος αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 0,5%, ενώ το έλλειμμα παρόλα τα μέτρα που ανακοινώθηκαν θα παραμείνει και το 2009 στα επίπεδα του 5% του ΑΕΠ. Αυτό το δυσμενές μακροοικονομικό σενάριο, το υψηλό έλλειμμα και η αύξηση του δημόσιου χρέους, σε συνδυασμό με τις πολιτικές εξελίξεις, είναι πιθανό να προκαλέσει ένα νέο γύρο υποβαθμίσεων της πιστοληπτικής αξιολόγησης της χώρας και σοβαρότερες επιπλοκές στην υλοποίηση του προγράμματος δανεισμού.

2. Να πέσει η Ελλάδα θύμα του domino effect, που θα προκαλέσει ενδεχόμενη χρεοκοπία του άλλου αδυναμού κρίκου της Ευρωζώνης, δηλαδή της Ιρλανδίας, για την οποία προβλέπει βαθιά ύφεση τη διετία 2009 - 2010 και διψήφιο έλλειμμα (11% και 13% του ΑΕΠ αντίστοιχα).

Ο προβληματισμός των Βρυξελλών επιτείνεται από το γεγονός ότι όλα τα στοιχεία και οι εαρινές προβλέψεις της Ε.Ε., που θα ανακοινωθούν τη Δευτέρα, θα δείχνουν ότι η Ελλάδα θα έχει φέτος αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 0,5%, ενώ το έλλειμμα, παρά τα μέτρα που ανακοινώθηκαν, θα παραμείνει και το 2009 στα επίπεδα του 5% του ΑΕΠ.

Οι όροι του σχεδίου στήριξης

Το σχέδιο στήριξης κράτους - μέλους της Ευρωζώνης στο οποίο έχουν καταλήξει, σύμφωνα με πληροφορίες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με τους ισχυρούς των «16» και αφού απορρίφθηκε η ιδέα έκδοσης ευρωομολόγου ή η αγορά κρατικών ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, προβλέπει σύμφωνα με πληροφορίες:

- Την ad hoc στήριξη του κράτους - μέλους που βρίσκεται σε δυσκολία από άλλο ισχυρό κράτος ή ομάδα κρατών.
- Η στήριξη να έχει την εγγύηση της Ε.Ε.
- Το κράτος ή η ομάδα κρατών που θα αναλάβουν το ρόλο του ΔΝΤ της Ευρωζώνης να καλύψουν ένα μέρος των δανειακών αναγκών του κράτους - μέλους σε κίνδυνο.
- Οι όροι και οι προϋποθέσεις που θα θέσουν οι δανειστές στο δανειζόμενο κράτος - μέλος να είναι σκληροί (πολυετές πλάγμα μισθών, δραστητική περιορισμένη δαπάνη, αύξηση φόρων κ.λπ.).
- Το δάνειο θα χορηγείται σε δόσεις και η κάθε δόση θα καταβάλλεται αφού ο δανειζόμενος θα έχει εφαρμόσει τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει.

Για να μην καταστεί αυτοεπιβεβαιωμένη προφητεία, επισήμως δεν υπάρχει σχέδιο στήριξης και δεν θα υπάρξει μέχρι τη στιγμή που θα χρειαστεί να τεθεί σε εφαρμογή. Επειδή, όμως, κανένας στην Ε.Ε. δεν θέλει να φτάσει σε αυτό το σημείο (το πλήγμα στο κύρος του ευρώ θα είναι ισχυρό) θα κλιμακωθούν οι πιέσεις προς τα αδύναμα κράτη για να επιταχύνουν τη δημοσιονομική προσαρμογή. Δεν είναι τυχαίο ότι ανεπίσημα ζητήθηκε η Ελλάδα και η Ιρλανδία να αποφασίσουν και να ανακοινώσουν μέτρα έως τον Ιούνιο, ενώ η επίσημη απόφαση για την επιτήρηση τους δίνει προθεσμία έως τον Οκτώβριο.

Δύο κρας τεστ για την ελληνική οικονομία

Σε δύο κρίσιμα τεστ θα υποβληθεί εντός του Μαΐου η ελληνική οικονομία. Στις 13 του μηνός θα βρεθεί στην Αθήνα κλιμάκιο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου προκειμένου να προετοιμάσει την ετήσια έκθεσή του και να αναθεωρήσει επί τη χειρὶς τις σχετικά πρόσφατες εκτιμήσεις του για την ανάπτυξη. Το ΔΝΤ προέβλεπε ότι το ΑΕΠ θα συρρικνωθεί κατά 0,2% φέτος και κατά 0,6% το 2010. Αρμόδια στελέχη του έλεγαν στην «Κ» ότι η πρόβλεψη για το 2009 που ανακοινώθηκε προ ημερών είναι λίγο παλιά και μάλλον αισιόδοξη. Στο τέλος Μαΐου θα επισκεφθεί την Ελλάδα και ο διεθνής οίκος Moody's εν όψει της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας της οικονομίας. Η Moody's τον Φεβρουάριο είχε υποβαθμίσει την προοπτική της αξιολόγησης από θετική και σταθερή.

Εκτροχιασμός του δανεισμού τα επόμενα 7 έτη

Περίπου 900 εκατ. ευρώ περισσότερα ετησίως για τα επόμενα έξι έως επτά χρόνια θα κοστίζει στο Δημόσιο ο φετινός δανεισμός σε σχέση με τον αντίστοιχο δανεισμό του 2008 εξαιτίας της διεύρυνσης των spreads και των πέρα από κάθε προηγούμενο υψηλών δανειακών αναγκών του κράτους. Το επιπλέον κόστος του φετινού δανεισμού θα είναι ακόμη υψηλότερο, θα ανέλθει σε 1,2 δισ. ευρώ περίπου ή 7,2 δισ. ευρώ στην εξαετία (όσο εκτιμάται

900 εκατ. ευρώ περισσότερα ετησίως για τα επόμενα χρόνια θα κοστίζει στο Δημόσιο ο φετινός δανεισμός εξαιτίας της διεύρυνσης των spreads.

ότι θα διαμορφωθεί η μέση διάρκεια του φετινού δανεισμού) εάν το Δημόσιο δεν δανειστεί μόνο 50 δισ. ευρώ που προβλέπει το υπουργείο Οικονομίας, αλλά 60 δισ. ευρώ σύμφωνα με άλλες εκτιμήσεις οικονομικών αναλυτών. Υπό αυτή την έννοια οι θριαμβολογίες του υπουργείου Οικονομίας για την υλοποίηση του μεγαλύτερου μέρους του φετινού προγράμματος δανεισμού στη διάρκεια των 4 πρώτων μηνών του έτους, μάλλον είναι έκφραση της ανακούφισης που νιώθουν τα στελέχη του, επειδή βρέθηκαν δανειστές για να μας δανεισούν.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του φετινού προγράμματος δανεισμού είναι ότι το Δημόσιο δανειζεται πολλά, λόγω του υψηλού ταμειακού ελλείμματος, όσο όσο και όπως όπως. Φέτος θα δανειστούμε, σύμφωνα με τις επίσημες δηλώσεις του υπουργού Οικονομίας Γ. Παπαθανασίου, 50 δισ. ευρώ, έναντι 45,5 δισ. το 2008 και 37,8 δισ. ευρώ το 2007. Ακόμη και το 2004 (που αποτελεί σημείο αναφοράς της κυβέρνησης για τη μετέπειτα συνετέλεσθελα δημοσιονομική πρόοδο), όταν το έλλειμμα ανήλθε στο 7,8% του ΑΕΠ, το Δημόσιο είχε δανειστεί 37,7 δισ. ευρώ, δηλαδή περί τα 12 δισ. ευρώ λιγότερα.

Από τη δημιουργία οργανωμένων αγορών ομολόγων στη χώρα μας, το

Φέτος θα δανειστούμε, σύμφωνα με τις επίσημες δηλώσεις του υπουργού Οικονομίας Γ. Παπαθανασίου, 50 δισ. ευρώ, έναντι 45,5 δισ. το 2008 και 37,8 δισ. ευρώ το 2007.

Spread* ελληνικών ομολόγων

Σε μονάδες βάσης

* Διαφορά απόδοσης σε σχέση με τα αντίστοιχα γερμανικά

λα τα προηγούμενα χρόνια τα έτοκα γραμμάτια διάρκειας 13,26 και 52 εβδομάδων ήταν ύψους 100 - 250 εκατ. ευρώ. Φέτος έχουν ήδη εκδοθεί έντοκα γραμμάτια ύψους 4 δισ. ευρώ. Επίσης, εκδόθηκαν τριετή ομόλογα ύψους 14,4 δισ. ευρώ (το μεγαλύτερο ποσό που δανειστική τα τελευταία χρόνια το Δημόσιο μέ-

σω ενός ομολόγου), ενώ άλλα 13,5 δισ. ευρώ ήταν η έκδοση 5ετούς τίτλου. Μέχρι στιγμής έχει πραγματοποιηθεί μόνο μια έκδοση 10ετούς ομολόγου ύψους 7,5 δισ. και μάλιστα με πολύ υψηλό κόστος (η μεσοσταθμική του απόδοση διαμορφώθηκε στο 6,13%, ήταν δηλαδή 2,65 ποσοστιαίες μονάδες υψηλό-

Κοινοπρακτικές εκδόσεις

Το φετινό δανειακό πρόγραμμα υλοποιείται σχεδόν αποκλειστικά από κοινοπρακτικές εκδόσεις ομολόγων, δηλαδή από εκδόσεις που αναλαμβάνουν να τις προωθήσουν κοινοπραξίες τραπεζών. Το Δημόσιο επιλέγει αυτή τη διαδικασία επειδή είναι μικρότερους απ' ό,τι στις ανοιχτές δημοπρασίες ο κίνδυνος να εκτιναχθεί στα ύψη το κόστος δανεισμού ή να μην καλυφθεί η έκδοση. Για τις κοινοπρακτικές εκδόσεις όμως καταβάλλει προμήθεια της τάξης του 0,15% - 0,20% στις τράπεζες. Τα προηγούμενα χρόνια υλοποιείτο μέσω κοινοπρακτικών εκδόσεων το 35% - 45% του ετήσιου δανεισμού. Φέτος, το ποσοστό είναι διπλάσιο. Το υψηλό κόστος και ο τρόπος υλοποίησης του φετινού δανειακού προγράμματος καταδεικνύουν ότι τους κανόνες θέτει αποκλειστικά και μόνο η αγορά, ενώ η «διαπραγματευτική» ισχύς του Δημοσίου απέναντί τους είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Εναντίον όλων αυτών, κάποιοι υποστηρίζουν ότι εν πάση περιπτώσει η Ελλάδα έστω και με δυσμενέστερους όρους βρήκε δανεικά σε αντίθεση με τη Γερμανία, η οποία δεν μπόρεσε να καλύψει δύο δημοπρασίες ομολόγων. Η αλήθεια είναι ότι η Γερμανία «δοκίμασε» τις αγορές, προσφέροντας συγκεκριμένα ομόλογα σε συγκεκριμένη τιμή. Δύο φορές έλασε κι άλλες τόσες κέρδιζε. Για να μην υπάρχουν αυταπάτες,

τερη από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Η μείωση της διάρκειας αποπληρωμής του χρέους, εκτός από υψηλότερο κόστος, σημαίνει και μεγάλη επιβάρυνση των δανειακών προγραμμάτων του 2012 και του 2014, όταν θα λήγουν οι φετινές βραχυχρόνιες εκδόσεις.

Β.Ζ.

Η Ευρώπη αυξάνει τους φόρους για τους έχοντες

Στη λύση της ανακατανομής των φορολογικών βαρών με μεγαλύτερη επιβάρυνση των πλουσίων στρέφονται αρκετές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, σε μία προσπάθεια να ενισχύσουν τα καταρρέοντα, λόγω της κρίσης, δημόσια έσοδα. Η οικονομική κρίση πιέζει τα δημόσια οικονομικά σε όλη την Ευρώπη και εκτοξεύει τα ελλείμματα, καθώς μειώνει τον ρυθμό ανάπτυξης και κατά συνέπεια και τα φορολογικά έσοδα και μάλιστα σε μία περίοδο που η στήριξη του κράτους για την κοινωνική προστασία αλλά και την ενίσχυση των επιχειρήσεων γίνεται πιο απαραίτητη. Σε αντίθεση με την Ελλάδα, ωστόσο, αυτό γίνεται ως μόνιμο μέτρο για μελλοντικά εισοδήματα και όχι ως προσωρινό για εισοδήματα παρελθόντων ετών.

Η Ιρλανδία, μία χώρα που στήριξε το οικονομικό της μοντέλο πάνω στη χαμηλή φορολογία για τις επιχειρήσεις αλλά και τα εισοδήματα, δημιουργώντας μάλιστα μία τάση που γρήγορα υιοθέτησαν τα νέα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανακοίνωσε έναν προϋπολογισμό που αυξάνει τη φορολογία για τα μεσαία και υψηλά εισοδήματα. Αλλά και η Βρετανία, η οποία στο παρελθόν επίσης υπερθεμάτιζε κατά της φορολογίας, ανακοίνωσε την αύξηση, από το επόμενο

Στο πλαίσιο αναζήτησης πόρων και η μάχη κατά των φορολογικών παραδείσων.

έτος, το ποσοστό της φορολογίας για τα υψηλότερα εισοδήματα στο 50%. Και αυτό, παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση στην Εργατικήν είχε στο παρελθόν δεσμευθεί ότι δεν θα αυξήσει τη φορολογία εισοδήματος. Ακόμη πιο ενδιαφέρον είναι ότι οι Συντηρητικοί, που παραδοσιακά τάσσονταν εναντίον της φορολογίας, δεν διαμαρτυρήθηκαν για το συγκεκριμένο μέτρο.

Το ζήτημα της αύξησης της φορολογίας των πλουσίων ετέθη πρόσφατα και στη Γερμανία από τον υποψήφιο των Σοσιαλδημοκρατών για την καγκελαρία και υπουργό Εξωτερικών της χώρας Φρανκ Βάλτερ Στάινμαγιερ, ο οποίος προτείνει παράλληλη μείωση της φορολογίας για τους πλέον αδύναμους οικονομικά. Σε αυτό το πλαίσιο της αναζήτησης πόρων εντάσσεται εξάλλου και η μάχη που ξεκίνησε πρόσφατα κατά των φορολογικών παραδείσων, καθώς η κρίση καθιστά πολύ ματα δισεκατομμύρια που βρίσκουν καταφύγιο σε αυτούς. Ο υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας Πέτερ Στάινμπαρκ υπολογίζει ότι η φοροδιαφυγή προς τους φορολογικούς παραδείσους στοιχίζει στο γερμανικό κράτος 30 δισ. ευρώ ετησίως, ενώ αντίστοιχο υπολογίζεται ότι είναι το ποσό των χαμένων εσόδων και για τη Βρετανία. Σε μία προσπάθεια να αυξήσει τα δημόσια έσοδα, εξάλλου, και ο Βρετανός πρωθυπουργός Γκόρντον Μπράουν εξετάζει μία ακόμη εκστρατεία επαναπατρισμού κεφαλαίων, με στόχο να φέρει δεκάδες εκατομμύρια στερλίνες στα κρατικά ταμεία.

Αντίθετη κατεύθυνση από τη Βρετανία και την Ιρλανδία ακολουθεί πάντως η γαλλική κυβέρνηση, η οποία επιμένει στη δέσμευσή της να μην αυξήσει τη φορολογία μέχρι να εξέλθει η οικονομία από την κρίση και να εδραιωθεί η ανάκαμψη. Αυτό βέβαια σημαίνει επίσης ότι δεν προτίθεται να μειώσει το δημοσιονομικό της έλλειμμα το 2009, αλλά από το επόμενο έτος και πάντα ανάλογα με την πορεία της οικονομίας.

KATEPINA ΣΟΚΟΥ

Το ένα τέταρτο του ΑΕΠ για συντάξεις το 2055

Προειδοποιεί για οικονομικό εφιάλτη η Εθνική Αναλογιστική Αρχή, αν δεν ληφθούν μέτρα

Της ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΩΣΙΝΗ

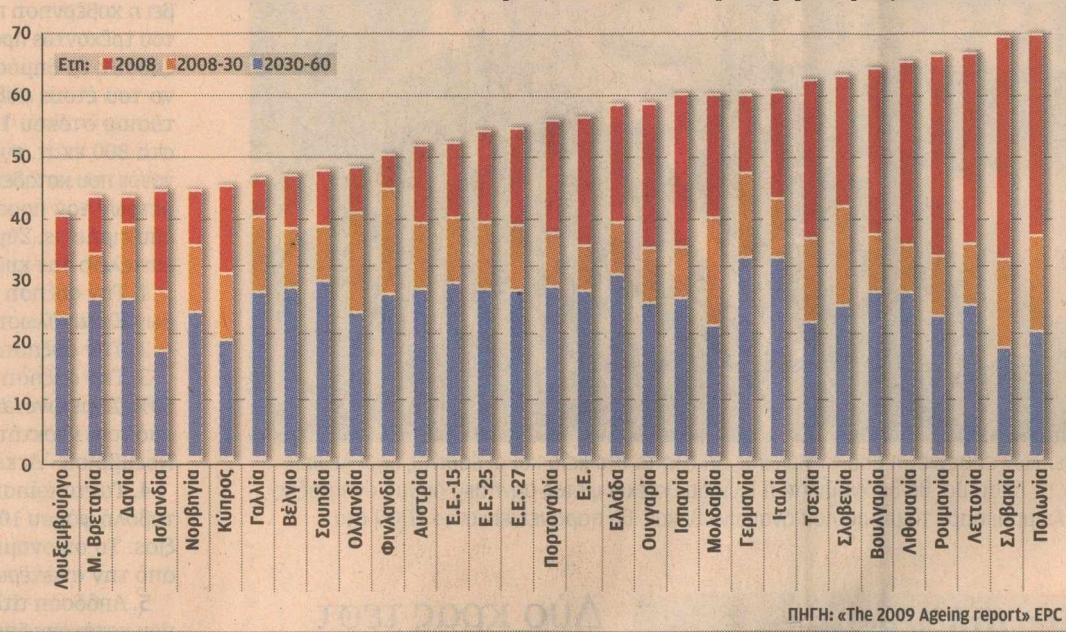
Στο έτος 2055 η συνταξιοδοτική δαπάνη στην Ελλάδα ως ποσοστό του ΑΕΠ θα φτάσει στο αποκορύφωμά της. Σύμφωνα με τις προβολές της έκθεσης για «τη γήρανση του πληθυσμού» η επιβάρυνση θα αγγίξει το 24,3% του ΑΕΠ και θα είναι 12,7 μονάδες πάνω από τα επίπεδα του 2007. Μια μικρή υποχώρηση αρχίζει από το 2060 οπότε καταγράφεται μικρή μείωση, στο 24,1% του ΑΕΠ.

Η προοπτική είναι εξαιρετικά δυσμενής «εφόσον δεν ληφθούν στο ενδιάμεσο μέτρα που θα ανατρέψουν αυτήν την πορεία», επισημαίνει στην «Κ» το στέλεχος της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, κ. Μ. Βαλαβάνης.

Λιξιμμένοι και παιδιά

Όμως, ενώ η συνταξιοδοτική δαπάνη αναμένεται να αυξηθεί πάνω από 10 ποσοστιαίες μονάδες το 2060, και ο δείκτης γονιμότητας δεν θα ξεπερνά τις 1,60 γεννήσεις, η αύξηση στο προσδόκιμο ζωής για μεν τους άνδρες θα εκτιναχτεί στο 86ο έτος της ηλικίας και για δε τις γυναίκες στο 90ο. Ταυτοχρόνως, ο δείκτης εξάρτησης (ηλικιωμένων και παιδιών) από τον πληθυσμό σε εργάσιμη ηλικία θα αυξηθεί από το 29% το 2008 στο 58% το 2060. Ακόμη πιο θεαματική προβλέπεται η αύξηση στον δείκτη της εξάρτησης των ηλικιωμένων (80 ετών και άνω) από τον πληθυσμό σε εργάσιμη ηλικία, αφού από το 6% που ή-

Σχέση συνταξιούχων (65 και άνω) προς τον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας

Η θετική επιπτώση της πρόσφατης ασφαλιστικής μεταρρύθμισης δεν θα είναι μεγαλύτερη του 0,5% στη συνολική δαπάνη.

ταν το 2008 θα ανέλθει στο 24% το 2060.

Τα στοιχεία της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, η οποία συνεργάστηκε στενά από τον Νο-

έμβριο του 2008 με την ομάδα της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής του ECOFIN, αναδεικνύουν την πρόσθετη πίεση από την προδιαγεγραμμένη γήρανση του πληθυσμού. Την ίδια περίοδο το ποσοστό αναπλήρωσης των συντάξεων φαίνεται να αυξάνεται από το 60% στο 80% το 2060.

Για την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής ουσιαστικά είναι σαν να μην υπήρξε ποτέ ασφαλιστική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα. Αλλωστε, όπως σημειώνει και ο κ. Γ. Σιμεωνίδης, το στέλεχος της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, το οποίο παρουσία-

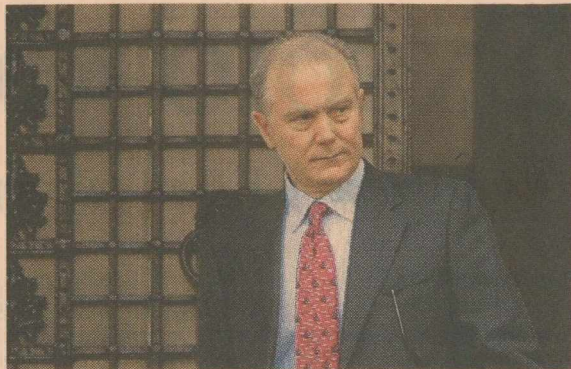
σε τις ελληνικές μελέτες στις Βρυξέλλες με τον εκπρόσωπο του ΣΟΕ, κ. Δημ. Παπαοικονόμου, η θετική επίπτωση της πρόσφατης ασφαλιστικής μεταρρύθμισης δεν θα είναι μεγαλύτερη του 0,5% στη συνολική δαπάνη.

Τα στοιχεία που περιλαμβάνει η έκθεση, (την ευθύνη των μελετών είχε από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή η κ. Μ. Παπαμικαήλ) θεωρούνται απολύτως έγκυρα. Έχουν ληφθεί υπόψη οι παράμετροι των αναλογιστικών μελετών του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (για το ΙΚΑ, τον ΟΓΑ και τον ΟΑΕΕ), καθώς και οι ε-

τίσιες κατευθύνσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Προσφάτως, η Ε.Ε. ζήτησε επικαιροποίηση των στοιχείων υπό το πρίσμα των νέων δεδομένων της κρίσης και σύντομα αναμένεται να υπάρξει νέα συμπληρωματική αναφορά. Αυτός ήταν και ο λόγος των επαφών που είχε πρόσφατα στην Ελβετία με τους αρμοδίους του Δ.Γ.Ε ο αντιπρόεδρος της Αρχής, κ. Βαμβακάς.

Ο υφυπουργός

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η συνταξιοδοτική δαπάνη παραμένει η κρυμμένη νάρκη του δημοσιονομικού προβλήματος αυτού του προβλήματος. Σε αυτό έχει συμβάλει και η αλλαγή του κλίματος στις σχέσεις Υπουργείου-Αρχής, μετά την έλευση του υφυπουργού, κ. Γιώργου Κοντογιάννη στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων. Το γεγονός ότι εξετάζει εξονυχιστικά πλέον όλους τους προϋπολογισμούς των Ταμείων (εκκρεμούσαν επί μέρες στο γραφείο του οι προϋπολογισμοί των κλάδων υγείας του ΟΓΑ και του ΟΑΕΕ για ποσά άνω των 900 εκατομμυρίων ευρώ) και η δρομολόγηση της κάλυψης των κενών στην ΕΑΑ, δείχνει ότι κάτι κινείται. Κάλιο αργά παρά αργότερα... Αρκεί να μην είναι πολύ αργά.

Ο διοικητής της ΤΤΕ κ. Γ. Προτόπουλος εκτιμά ότι οι καθυστερήσεις στα Βαλκάνια - στη χειρότερη περίπτωση - θα ανέλθουν στο 10% του συνόλου των δανείων.

Εξαντλητικά τεστ για τις αντοχές των τραπεζών

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗ

Τα αποτελέσματα του «τεστ κοπώσεως», το οποίο ενσωματώνει εξαιρετικά ακραίες παραδοχές για την πορεία των οικονομιών το 2009, αναμένουν οι επιτελείς της Τραπεζής της Ελλάδος (ΤΤΕ) και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), για να εξετάσουν τις επιπτώσεις στη σταθερότητα του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος στην περίπτωση εκτροχιασμού των οικονομιών.

Σύμφωνα με την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test) που διενεργούν η ΤΤΕ και το ΔΝΤ εξετάζονται οι επιπτώσεις στις τράπεζες στην περίπτωση υπερδιπλασιασμού των καθυστερήσεων. συγκεκριμένα εξετάζονται τα αποτελέσματα στην κεφαλαιακή υγεία των τραπεζών στην περίπτωση που το 2009 τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανέλθουν στο 20% στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, στο 15% στην Τουρκία και στο 10% στην Ελλάδα. Υπενθυμίζεται ότι ο δείκτης καθυστερήσεων στην Ελλάδα το 2008 διαμορφώθηκε στο 5% έναντι 4,5% στο τέλος του 2007. Οι εμπορικές τράπεζες απεστείλαν τις απαντήσεις τους την προηγούμενη εβδομάδα και τις επόμενες ημέρες η ΤΤΕ θα «τρέξει» το τεστ για το σύνολο των τραπεζικού συστήματος.

Οι άνθρωποι του ΔΝΤ αλλά και οι επιτελείς της ΤΤΕ υπογραμμίζουν ότι πρόκειται για μια θεωρητική εργασία, με παραδοχές που δεν θεωρούνται ρεαλιστικές, και ξεκαθαρίζουν ότι τα αποτελέσματα του stress test δεν θα αποτελέσουν αιτία για την επιβολή πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων (εν πολλοίς αυξήσεων κεφαλαίου) στις εμπορικές τράπεζες. Ωστόσο θα αποτελέσει αφετηρία προβληματισμού και συζήτησης για την αντοχή των τραπεζών σε πιέσεις και κινδύνους που σήμερα υφίστανται εξωπραγματικοί. Αλλωστε μετά την κατάρρευση της Lehman τον περασμένο Σεπτέμβριο επήλθαν κινδύνους που λίγους μήνες πριν θεωρούνταν εξωπραγματικοί: η κατάρρευση ενός μικρού μέρους του συστήματος προκάλεσε μια αλυσισιδή αντίδραση στο σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος με ραπτό τον κίνδυνο την πλήρη κατάρρευση του. Συστημικούς κινδύνους για το τραπεζικό σύστημα πριν την κρίση θεωρούνταν κάτι το αδιανόητο.

Βέβαια γεγονότα σαν αυτό που ζήσαμε κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2008 δεν εμφανίζονται κάθε χρόνο. Πρόκειται για εξαιρετικά ακραία γεγονότα που εξελίσσονται (ευτυχώς) σπάνια: εξ ου και η σημερινή κρίση παραλληλίζεται με τη μεγάλη κρίση του 1929. Αυτό ακριβώς υπογραμμίζουν στην «Κ» στελέχη τραπεζών θεωρώντας ότι τα δύσκολα πέρασαν. Ο συστημικός κίνδυνος αντιμετωπίστηκε και πλέον όλοι εργάζονται για τη νέα αρχιτεκτονική του συστήματος ώστε να ενσωματωθεί η γνώση που δημιουργήθηκε η κρίση, και να καταστεί ουσιαστικά ανθεκτικότερο στο μέλλον.

Σε ό,τι αφορά το stress test και την παραδοχή περί διπλασιασμού των καθυστερήσεων στην Ελλάδα, στελέχη τραπεζών θεωρούν ότι δεν υπάρχει το παραμικρό στοιχείο που να στηρίζει μια τέτοια υπόθεση. Όσον αφορά τον δείκτη καθυστερήσεων θεωρούν ότι ακόμα και αν οι οικονομικές συνθήκες επιδεινωθούν δύσκολα θα ξεπεράσει το 6,5%, έναντι 5% που ήταν στο τέλος του 2008. Υπενθυμίζουν μάλιστα ότι ο διοικητής ΤΤΕ κ. Γ. Προτόπουλος πρόσφατα διατύπωσε την εκτίμησή ότι οι καθυστερήσεις στα Βαλκάνια - αναφερόμενος στη χειρότερη περίπτωση - θα ανέλθουν στο 10% του συνόλου των δανείων, εκτίμηση που βρίσκεται στο ήμισυ του ποσοστού που έχει θέσει το ΔΝΤ στο stress test.

jpaupadogiannis@kathimerini.gr

Δρομολογήθηκε το 57,6% των δημοσίων επενδύσεων

Στο 57,6% του συνολικού φετινού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ανέρχονται οι εντολές πληρωμών που έχουν εκδοθεί τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2009, γεγονός το οποίο πιθανότατα θα οδηγήσει σε αναθεώρηση του ετήσιου στόχου για τις δαπάνες του προγράμματος. Την ίδια ώρα, η αρνητική οικονομική συγκυρία και οι φωτιές του καλοκαιριού του 2007 έχουν δώσει τη δυνατότητα στο υπουργείο Οικονομίας να ανεβάσει το ποσοστό απορρόφησης των πόρων του Γ' ΚΠΣ στο 95%, ενώ σε ό,τι αφορά το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 - 2013 ετοιμάζεται η προκήρυξη δράσεων για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ύψους 1,3 δισ. ευρώ.

Στόχος του οικονομικού επιτελείου είναι να διοχετεύσει όσο το δυνατόν γρηγορότερα «ζεστό χρήμα» στην αγορά. Ετσι, οι συγκεκριμένες πληρωμές του ΠΔΕ στο τέλος Απριλίου ανήλθαν στα 72 δισ. ευρώ, από το σύνολο των 8,8 δισ. ευρώ που έχουν εγγραφεί στις δαπάνες του προγράμματος στον προϋπολογισμό. Προς το παρόν, από το υπουργείο Οικονομίας αναφέρονται ότι δεν μελετάται αναθεώρηση του ετήσιου στόχου ότι είναι ωφελής να

συζητάμε για ανακατανομή των πόρων του ΠΔΕ, από δράσεις σε δράσεις. Ωστόσο, αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο να συμβεί κάτι από τα δύο, ή και τα δύο, μετά τον Ιούνιο, καθώς θα έχει ολοκληρωθεί το πρώτο εξάμηνο του έτους και θα υπάρχει καλύτερη εικόνα για την εκτέλεση του ΠΔΕ και για το πού μπορεί να φτάσει. Πάντως, ήδη έχουν γίνει κάποιες ανακατανομές στις δαπάνες του ΠΔΕ, όπως αυτή που έχει να κάνει με τις επενδύσεις του ΟΣΕ.

Το 95% από το Γ' ΚΠΣ

Σχετικά με το Γ' ΚΠΣ, το υπουργείο Οικονομίας έχει εκμεταλλευτεί τα περιθώρια που έχει δώσει στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τόσο εξαιτίας των καταστροφικών πυρκαγιών του 2007 όσο και λόγω της διεθνούς κρίσης. Ετσι, η συνολική απορρόφηση των πόρων του Γ' ΚΠΣ έχει φτάσει στο 95%, ενώ με δεδομένο ότι η τρίτη προγραμματική περίοδος θα ολοκληρωθεί τον Ιούνιο, το υπουργείο ενέταξε σε αυτήν επιπλέον έργα ύψους 1,2 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του υπουργείου Οικονομίας, από τις αρχές του 2007 έχουν γίνει δαπάνες μέσω του ΕΣΠΑ, ύψους περίπου 1,8 δισ., κυρίως όμως για έρ-

γα υποδομής. Αυτήν τη στιγμή πάντως, το υπουργείο προχωρεί στην προκήρυξη δράσεων ύψους 1,3 δισ. ευρώ για όλες τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (εμπόριο και υπηρεσίες, μεταποίηση, τουρισμό), καθώς και στην προώθηση των έργων - γεφυρών που έχουν περάσει από το Γ' ΚΠΣ στο ΕΣΠΑ.

Ο προϋπολογισμός των εν λόγω έργων ανέρχεται - σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες - στα 2,3 δισ. ευρώ, ενώ συνολικά (δηλαδή συμπεριλαμβανομένων των δαπανών του Γ' ΚΠΣ και αυτών του ΕΣΠΑ) το ύψος των έργων αυτών διαμορφώνεται στα 3,2 δισ. ευρώ. Πρόκειται για επτά έργα που δεν ολοκληρώθηκαν μέσω του Γ' ΚΠΣ, περνούν στο τέταρτο κοινοτικό πακέτο και αφορούν κυρίως έργα υποδομής, όπως μετρό, σιδηροδρομικές γραμμές, οδικοί άξονες και εκσυγχρονισμός του αερολιμένα Θεσσαλονίκης.

Σχετικά με το πρόγραμμα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο εννοχούμενος προϋπολογισμός της κάθε επενδυτικής πρότασης θα φθάσει μέχρι τις 350.000 ευρώ, με το ποσοστό επιχορήγησης να ανέρχεται έως και στο 60% του ενοχούμενου προϋπολογισμού της επένδυσης.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΝΙΚΑΣ

Το υπουργείο οικονομίας προχωρεί στην προώθηση των έργων - γεφυρών που έχουν περάσει από το Γ' ΚΠΣ στο ΕΣΠΑ και αφορούν κυρίως έργα υποδομής, όπως μετρό, σιδηροδρομικές γραμμές, οδικοί άξονες και εκσυγχρονισμός του αερολιμένα Θεσσαλονίκης.

Αφόρρητη αδιαφάνεια στην ανάθεση δημοσίων έργων

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΙΛΙΑΙΟΥ

Σε απόστημα στο σύστημα ανάθεσης δημοσίων έργων μετατρέπονται οι απευθείας αναθέσεις. Όπως καταγγέλλουν οι εκπρόσωποι του τεχνικού κόσμου και παραδέχεται το ΠΕΧΩΔΕ, δήμοι, περιφέρειες, αλλά και οργανισμοί του Δημοσίου αυξάνουν ολοένα και περισσότερο τον αριθμό των έργων που αναθέτουν απευθείας, λειτουργώντας στα όρια της νομιμότητας ή ακόμα και πέρα από αυτά.

«Εγώ πήγα τα λεφτά στον δήμο, το έργο μου ανήκει». Μια έκφραση κοινή στην «πιάτσα» των εργοληπτών και των μελετητών, πίσω από την οποία κρύβεται μια επιτός κοινή πρακτική: η... ευγενής διαμεσολάβηση, ανάμεσα στο κράτος (Περιφέρεια, υπουργείο) και τον οργανισμό τοπικών αυτοδιοικήσεων, η οποία βέβαια λειτουργώντας σε συνθήκες «εξυπηρέτησης», δημιουργεί προσδοκίες ανταπόδοσης. Τιποτα ασυνήθιστο, ιδίως όταν οι

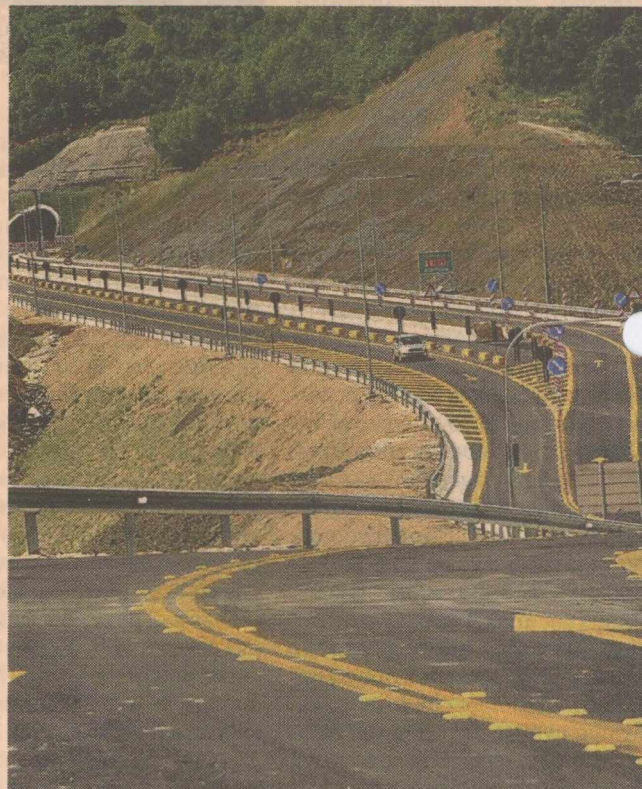
απευθείας αναθέσεις έργων και μελετών αυξάνονται ανησυχητικά. «Το 2006 η αναλογία των μελετών που ήταν με διαγωνιστική διαδικασία με αυτές που ήταν με απευθείας ανάθεση ήταν 90 προς 10. Στο τέλος του 2008 η αναλογία ήταν 79 προς 21, σε έναν αριθμό περίπου 700 μελετών και για τις δύο χρονιές. Βλέπουμε δηλαδή με το πέρας του χρόνου να αυξάνονται σημαντικά οι απευθείας αναθέσεις», εκτίμησε ο πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, κ. Γιάννης Αλαβάνος. Δείγμα της στρεβλής πορείας τις αγορές είναι και οι αναθέσεις με εκπτώσεις πολύ μεγαλύτερες του 20%, που είναι και το ανώτατο όριο. «Για παράδειγμα, η νομαρχία Δωδεκανήσου, ανάθεσε τον Νοέμβριο του 2008 δύο μελέτες. Την μία με έκπτωση 44,68% την άλλη με 50,04%. Πού το βρήκε; Δεν το βρήκε σε καμία νομική ρύθμιση», αποκαλύπτει ο κ. Αλαβάνος. Η πρακτική δεν χρησιμοποιείται μόνο από την τοπική αυ-

Το 2006 η αναλογία των μελετών με διαγωνιστική διαδικασία προς αυτές που ήταν με απευθείας ανάθεση ήταν 90 προς 10. Στο τέλος του 2008 η αναλογία ήταν 79 προς 21.

τοδιοίκηση. «Τον Ιούλιο του 2008, η Εγνατία Οδός ανέθεσε 18 έργα αξίας 170 εκατ. ευρώ με συμπληρωματικές συμβάσεις. Τον Αύγουστο ανέθεσε και πάλι έργα, αυτή τη φορά 300 εκατ. ευρώ. Και όλα αυτά τα μάθαμε τυχαία», ανέφερε προ ημερών στην ημερίδα του ΤΕΕ ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ανωτάτων Τεχνικών Εταιριών (ΣΑΤΕ), κ. Γιώργος Βλάχος.

«Οι απευθείας αναθέσεις είναι συντηρημένη πρακτική και για πολλούς οργανισμούς, όπως για τη Δημοσία Επιχείρηση Ανάπτυξης Νοσηλευτικών Μονάδων (ΔΕΠΑΝΟΜ)», λέει στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Μελετητών Ελλάδας (ΣΜΕ) κ. Κώστας Αλεξόπουλος. «Πρόσφατο παράδειγμα τα νοσοκομεία στη Σαντορίνη, τον Καβάλα, τον Πολύγυρο, τη Χαλκίδα, το Αίγιο. Η μέθοδος είναι η εξής: η απευθείας ανάθεση γίνεται όχι για μελέτη, αλλά για υπηρεσίες συμβούλου σε έναν αρχιτέκτονα, ο οποίος κάνει μια προμελέτη του έργου. Κατόπιν η εταιρεία, ο δήμος, ο οργανισμός προκηρύσσουν την κατασκευή του έργου με μελετοκατασκευή, υποχρεώνοντας τον ανάδοχο να κάνει εκείνος τις μελέτες. Συχνό φαινόμενο στην περίπτωση των δήμων είναι και η κατάρτιση μιας μελέτης ώστε να μην ξεπερνά το όριο των 11.000 ευρώ και η απευθείας ανάθεσή της σε κομμάτια, με βάση τον κώδικα δή-

μων και κοινοτήτων». Προβλήματα στη διαδικασία ανάθεσης μελετών δημιουργεί και η χρήση της περίπτωσης «Τεχνικής Βοήθειας» και του ΠΔ4, δηλαδή των ισοχόντων για τη χρηματοδότηση υποστηρικτικών έργων. «Η πρακτική αυτή δεν είναι παράνομη. Ωστόσο παρακάμπτεται τη χρήση συγκεκριμένων πτυχίων για κάθε κατηγορία μελέτης, με ότι αυτό συνεπάγεται για την ποιότητα του αποτελέσματος», λέει στην «Κ» ο γενικός γραμματέας του Συνδέσμου Ελληνικών Γραφείων Μελετών (ΣΕΓΜ) κ. Ανδρέας Λουκάτος. «Πρόσφατο παράδειγμα είναι η χρήση της τεχνικής βοήθειας για την ανάθεση μελέτης από τη γενική γραμματεία Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ για την αποκατάσταση χώρων ρυπασμένων από επικίνδυνα απόβλητα, ή τη διαχείριση της λύσης από βιολογικούς καθαρισμούς». Προβληματική, τέλος, θεωρείται από τους μελετητές και η πρακτική της απευθείας ανάθεσης μελετών σε πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Οι απευθείας αναθέσεις έργων και μελετών αυξάνονται ανησυχητικά. Τον Ιούλιο του 2008, η Εγνατία Οδός ανέθεσε 18 έργα αξίας 170 εκατ. ευρώ με συμπληρωματικές συμβάσεις.